

Till: Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
i.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia
sebastian.axelsson@regeringskansliet.se

Yttrande över Slutbetänkande SOU 2022:21 – En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden; diarienummer M2022/01364

Återvinningsindustrierna, ÅI, är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 30 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda. Återvinning och effektiv resurshantering är en viktig del i utvecklingen mot ett mer klimateffektivt samhälle.

Sammanfattande synpunkter på utredningens förslag

- **ÅI avstyrker** platsvalsregeln då klimatperspektivet redan hanteras inom ramen för lokaliseringsprincipen och i MKB-processen
- **ÅI tillstyrker** utredningens bedömning om att en avvägningsregel för klimatnytta inte bör införas.
- **ÅI tillstyrker** att transportvillkor tydliggörs i tillståndsprocessen då det kan öka förutsebarheten i tillståndsprocessen.
- **ÅI föreslår** att infrastrukturen för stickspår för järnväg utreds då det finns ett gemensamt intresse hos samhälle och näringsliv att öka möjligheterna för företagen att överföra godstransporter från väg till järnväg.
- **ÅI föreslår** att återvinning tydligare lyfts som en samhällsviktig klimatreducerande verksamhet och att återvinningsanläggningar bättre skyddas i den fysiska planeringen inom ramen för Plan- och bygglagen.

Inledning

ÅI ser positivt på att klimatperspektivet tydligare ingår i miljöbalken och på intentionerna att främja en klimatomställning där ett robust elnät och ett transporteffektivt samhälle ingår som viktiga beståndsdelar.

ÅI anser emellertid att återvinningsverksamhet tydligare bör lyftas som samhällsviktig klimatreducerande verksamhet. Med fördel hade utredningen kunnat fördjupa sig i frågan genom ett särskilt kapitel för återvinning på samma sätt som för transporter. En fördjupning där hela värdekedjan för återvinning granskats för att identifiera de flaskhalsar som finns som hindrar mer återvinning och hur vi framåt kan skapa en effektiv infrastruktur av anläggningar och logistik som krävs för ändamålet. Det finns många förbättringsområden som omfattar alltifrån behov av tydligare beslutsprocesser för hur avfall kan, och får användas för olika ändamål, till tydligare regler för fysisk planering som understödjer en god infrastruktur för återvinningsanläggningar med medföljande logistikbehov. Behovet av att utveckla samhället till en cirkulär ekonomi hade också kunnat tydliggöras mer i hushållningsbestämmelsen i 2 kap 2 § miljöbalken.

Platsvalsregeln

ÅI ser med oro på den föreslagna platsvalsregeln. Anledningen till detta är att den riskerar att leda till mer utdragna beslutsprocesser och fler överprövningar. ÅIs uppfattning är att klimatfrågan redan i dag har en tydlig roll i tillståndsprocessen genom lokaliseringsprincipen och MKB-processen. Frågan bör således hanteras inom befintliga processer, vilket också kan säkerställas av länsstyrelserna i den samordnande roll som föreslås av utredningen i det tidigare redovisade delbetänkandet.

Avvägningsregeln för klimatnytta

ÅI delar utredningens slutsats att en så kallad avvägningsregel inte bör införas då den skulle få begränsad effekt och öka tiden för miljöprövningar. ÅI anser det bättre att fokusera på snabbare tillståndsprocess såsom utredningen gjort i tidigare delbetänkanden.

Transportvillkor

Utredningen föreslår en ändring i miljöbalkens prövningsregler som innebär ett tydliggörande om att transportvillkor kan meddelas vid utfärdande av tillstånd. Eftersom möjligheten att föreskriva transportvillkor redan finns idag ser ÅI det som fördelaktigt att det tydliggörs i lagstiftningen då det ger en ökad förutsebarhet och likvärdighet vid prövningen.

Infrastruktur och förutsättningar för järnväg

Stickspar och industribanor har till stor del upphört och lagts ned. En viktig anledning till detta är att de aldrig förstatligades då de ansågs ha ett enskilt intresse snarare än ett allmänt. Gods har i stället lagts över på lastbil då det har varit en enklare och billigare lösning för företag och andra godsintensiva organisationer.

I utredningen föreslås att Trafikverket får ett tydligare mandat vad gäller infrastrukturplanering för att skapa ett transporteffektivt samhälle. ÅI anser att en viktig del i detta är en återuppbyggnad av stickspar till industrianläggningar för att kunna överföra gods från lastbil till järnväg. Synsättet att kapillärnätet är ett enskilt intresse borde revideras då klimatfrågan är av allmänt intresse och ett transporteffektivt samhälle endast kan skapas om det finns en helhetssyn och ett helhetsansvar. Att fyrstegsprincipen förs in i plan- och bygglagen så att effektiv transportplanering förs in tidigt i kommunernas fysiska planering är positivt men inte tillräckligt. ÅI föreslår därför att denna fråga bör utredas särskilt av Trafikverket som en viktig pusselbit mot målet att uppnå ett samhälle som är mer transporteffektivt och klimatsmart.

Fysisk planering för hantering av avfall och material

Utredningen har analyserat om klimatperspektivet bör föras i fler kapitel i miljöbalken, exempelvis i 3 kap miljöbalken som hanterar riksintressen.

ÅI ifrågasätter inte utredningens slutsats i detta avseende, men vill påtala att större avfallsanläggningar bör klassas som riksintresse då de har en viktig roll i att fylla i ett klimateffektivt samhälle. Det skulle ge ökad trygghet i att våga göra större investeringar i dessa anläggningar för att steg för steg bättre kunna bidra till en cirkulär samhällsutveckling.

Likaså bör avfallsanläggningar få större utrymme i kommunernas fysiska planering. Det saknas i dag exempelvis planer för hur massahanteringsstationer skall placeras inför större infrastrukturprojekt. ÅI ser också alltför ofta att förändringar i kommunala detaljplaner försvårar för befintliga återvinningsanläggningar att bedriva sin verksamhet då bostäder kryper närmare verksamheter och att industriområden ändrar karaktär till följd av förändringar i deras klassificering så att kontor och handel tillåts i samma område.

ÅI är av åsikten att städer skall få växa och utvecklas, men att det inte får ske på bekostnad av verksamheter som är samhällsviktiga och nödvändiga för att bidra till klimatomställningen. ÅI anser därför att det bör införas krav på kommuner att anvisa nya områden för återvinning när industriområden ändrar karaktär och när bostäder inkräktar på bullerzoner och skyddsavstånd.

Detta sker inte idag utan återvinningsföretag belastas helt för flyttkostnader och andra praktiska åtgärder för att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet.

Stockholm den 7 november 2022

Viveke Ihd

vd

Återvinningsindustrierna